

ZAKON
O OMBUDSMANU ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE
(Neslužbeni pročišćeni tekst¹)

I - NARAV

Članak 1.

1. Ovim Zakonom uređuju se ovlasti i mjerodavnosti Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i ombudsmana, sastav i imenovanje i ostavke, imunitet i nespojivost, postupak istrage, obveza suradnje s ombudsmanom, povjerljivi i tajni dokumenti, obveza diskrecije, odgovornost tijela vlasti i dužnosnika, preporuke, obavješćivanje i komunikacija, izvješća, pravila i procedure, osoblje i oprema, financiranje Institucije.

2. Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je neovisna institucija uspostavljena u cilju promicanja dobre uprave i vladavine prava, zaštite i promicanja prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba, kako je to zajamčeno posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku toga ustava, a koja će u vezi s tim nadzirati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njezinih entiteta i Brčko Distrikta BiH, sukladno odredbama ovoga Zakona.

3. U ovome Zakonu, termin:

a) "Institucija" označava Instituciju ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine;

b) "ombudsman" označava jednog od triju ombudsmana koji čine ovu instituciju;

c) "ombudsmani" označavaju tri osobe koje čine instituciju;

d) "tijela vlasti u Bosni i Hercegovini" označavaju sve institucije, tijela, ustanove i sve druge institucije vlasti u Bosni i Hercegovini (državne, entitetske, Brčko Distrikta BiH, kantonalne i općinske, kao i privatne ustanove koje obavljaju javne dužnosti).

4. Sjedište Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine je u Banjoj Luci. Institucija ombudsmana ima urede u Mostaru, Sarajevu i Brčko Distriktu BiH, a može ih, po potrebi, osnovati i u drugim mjestima u Bosni i Hercegovini.

¹ Neslužbeni pročišćeni tekst sadrži: Odluku o Zakonu o ombudsmanu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu ("Službeni glasnik BiH" broj 32/00) – visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu; Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 19/02); Zakon o izmjeni Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH" broj 35/04) – ~~označen podebljanim prekrštenim slovima~~ jer je odredba brisana; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 32/06) – *označen kosim slovima*, a ~~kosim prekrštenim slovima~~ označene su odredbe koje su brisane i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 61/23) – označen **podebljanim podvučenim slovima**.

5. Institucija ombudsmana organizirat će posebne ustrojbene jedinice za praćenje ostvarivanja prava djece, osoba s invaliditetom i prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina.

Članak 1a.

Svi izrazi u ovome Zakonu dani u jednom gramatičkom rodu odnose se bez diskriminacije i na muškarce i na žene.

II - OVLAŠTENJA I NADLEŠTVA

Članak 2.

1. Institucija će razmatrati predmete koji se odnose na slabo funkcioniranje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini*.
2. Institucija će djelovati po prijemu žalbe ili *ex officio*.
3. Institucija može poduzimati opće istrage.
4. Institucija može preporučiti odgovarajuće pojedinačne i/ili opće mjere.
5. Institucija neće razmatrati predmete koji se odnose na odluke, činjenice ili događaje koji su se desili prije 15. prosinca 1995. godine.

Članak 3.

U nadležstvu Institucije bit će ovlasti da provodi istrage u svim žalbama o povrediljudskih prava i sloboda, koje su navodno počinile vojne vlasti.

Članak 4.

1. U nadležstvu Institucije bit će ovlasti provoditi istrage u svim žalbama vezane uz slabo funkcioniranje sudskoga sistema ili nepravilnoga procesuiranje individualnih predmeta i preporučiti odgovarajuće pojedinačne ili opće mjere.
2. Ombudsman se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može pokrenuti sudske postupke ili intervenirati u tijeku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Ombudsman također može dati preporuke *tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini* koji je strana u postupku ili biti konsultiran od strane u postupku.

Članak 4a.

1. Sukladno članku 17. Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", broj 08/08), ombudsmani obavljaju poslove preventivnog mehanizma za sprječavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: preventivni mehanizam).

2. Poslovi preventivnog mehanizma su:

a) posjeti i obilasci mjestima u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe kojima je oduzeta sloboda ili osobe kojima je ograničeno kretanje u Bosni i Hercegovini radi porasta stupnja njihove zaštite od mučenja i drugih oblika okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni;

b) davanje preporuka nadležnim tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini radi poboljšanja postupanja prema osobama kojima je oduzeta sloboda i uvjeta u kojima se nalaze, odnosno sprječavanja mučenja i drugih oblika okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni;

c) davanje prijedloga i primjedaba na zakone i druge propise radi zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda osoba kojima je oduzeta sloboda;

d) suradnja s Pododborom Ujedinjenih naroda za prevenciju mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka i kazni, slanje informacija i održavanje sastanaka.

3. Osoba kojoj je sloboda oduzeta u smislu ovoga Zakona jest osoba kojoj je, prema odluci sudskog, upravnog ili drugog mjerodavnog tijela, određeno bilo kakvo zadržavanje, zatvaranje ili smještaj u javno ili privatno mjesto čuvanja pod nadzorom, a koje ta osoba ne može napustiti svojevoljno.

4. U obavljanju poslova preventivnog mehanizma, ombudsmeni imaju sljedeće ovlasti:

a) bez prethodne najave obilaziti mjesta definirana u članku 4a. stavku 2. točki a) ovoga zakona, pregledati prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe kojima je oduzeta sloboda;

b) slobodno pristupati podacima o mjestima definiranim u članku 4a. stavku 2. točki a) ovoga zakona u kojima se nalaze osobe kojima je oduzeta sloboda, podacima o broju osoba kojima je oduzeta sloboda u tijelu ili ustanovi koju obilaze i podacima o postupanju s osobama kojima je oduzeta sloboda;

c) bez nazočnosti službene osobe, razgovarati s osobama kojima je oduzeta sloboda i drugim osobama koje mogu dati odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u tijelu ili ustanovi koju obilaze.

5. U obavljanju poslova preventivnog mehanizma za koje su nužna stručna i posebna specijalistička znanja, ombudsmeni mogu uključiti i druge neovisne stručne osobe iz akademske zajednice i odgovarajućih područja, kao i predstavnike organizacija civilnog društva registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava, sukladno članku 18. stavku 2. Fakultativnog protokola, a koji se biraju na temelju javnog poziva.

6. Godišnje izvješće o radu Institucije iz članka 34. ovoga Zakona obvezno sadrži posebno poglavlje o djelovanju preventivnog mehanizma s preporukama.

7. Institucija u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donosi pravilnik o obavljanju poslova preventivnog mehanizma, kojim se uređuju kriteriji i uvjeti izbora te način rada neovisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva iz područja ljudskih prava.

8. Pravilnik iz stavka 7. ovoga članka objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" te na internetskoj stranici Institucije.

~~Članak 5.~~

~~1. Institucija će imati isključivo nadležstvo u radu na predmetima koji se:~~

~~a) odnose na tijela Vlade Bosne i Hercegovine;~~

~~b) u isto vrijeme odnose na tijelo vlade jednog entiteta i tijelo Vlade Bosne i Hercegovine;~~

~~c) u isto vrijeme odnose na tijelo vlade oba entiteta.~~

~~2. Institucija također može raditi na predmetima koji se odnose na tijelo vlade entiteta, kada god smatra da je ishod predmeta od posebnog značaja za efikasno uživanje pojedinačnih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini kao cjelini.~~

~~3. Ako, u bilo kojoj fazi postupka, ombudsman ustanovi da predmet ne spada u njegovo nadležstvo, koja je gore opisana, one će proslijediti predmet odgovarajućoj instituciji ombudsmana u entitetu.~~

Članak 6.

Ombudsman može proslijediti predmete o navodnim povredama ljudskih prava najvišim sudskim tijelima Bosne i Hercegovine koja su mjerodavna za pitanja ljudskih prava, sukladno pravilima koja reguliraju ulaganje žalbe tim tijelima, kad god ustanovida je to neophodno za efikasno provođenje svojih dužnosti.

Članak 7.

1. Aktivnost Institucije neće biti prekinuta u vrijeme kada zakonodavno tijelo ne zasijeda, zbog toga što je zakonodavno tijelo raspušteno ili je njegov mandat istekao.

2. Vanredne situacije neće prekidati mandat ombudsmana.

III - SASTAV, IMENOVANJE I OSTAVKA

Članak 8.

(1) Instituciju ombudsmana čine tri osobe.

(2) Ombudsmani surađuju u obavljanju svojih dužnosti. Aktivnost provođenja istrage i razmatranja pojedinačnih žalbi ili razmatranja problema ex officio može obaviti pojedinačno svaki ombudsman, s tim što podjela zadataka između njih neće ovisiti o kriteriju etničkog podrijetla podnositelja žalbe. Ombudsmani zajednički daju prijedloge, rješenja i donose izvješće.

(3) Koordinaciju poslova u radu Institucije ombudsmana vodi jedan ombudsman u razdoblju od dvije godine, koji je u tom mandatu predsjedatelj.

(4) Za imenovanje ombudsmana, Parlamentarna skupština BiH osniva posebnu ad hoc komisiju, koja objavljuje javni poziv i nakon provedene procedure utvrđuje listu za kandidate koji ispunjavaju uvjete utvrđene ovim Zakonom.

(5) Kandidacijska lista dostavlja se Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH na daljnji postupak. Parlamentarna skupština BiH od kandidata može zatražiti predstavljanje njihovog koncepta rada Institucije ombudsmana.

(6) Parlamentarna skupština BiH istodobno će imenovati tri ombudsmana u Instituciju ombudsmana, a na mandat od šest godina. Ombudsmane imenuju i razrješuju Zastupnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH većinom glasova, sukladno poslovnicima o radu svakoga doma. Redoslijed ombudsmana koji koordiniraju rad Institucije ombudsmana određuje se prema abecednom redu ombudsmana. Poslovnikom o radu bliže se uređuje način ostvarivanja redoslijeda koordiniranja i druga pitanja u svezi s primjenom ovoga načela.

(7) Ombudsmani se imenuju iz tri konstitutivna naroda (bošnjačkog, hrvatskog i srpskog), što ne isključuje mogućnost imenovanja i iz reda ostalih.

Članak 9.

~~1. Ombudsmane će imenovati Zastupnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dvotrećinskom većinom svakoga doma, a na temelju zajedničkog prijedloga Predsjedništva Bosne i Hercegovine.~~

(2) Imenovanje ombudsmana, sukladno ovom Zakonu, provodi se u roku ne duljem od 60 dana od dana dostave prijedloga ad hoc komisije Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a najdulje u roku od tri mjeseca od dana kada mjesto ostane slobodno ili kada ombudsman prestane obnašati svoju dužnost iz razloga predviđenih ovim Zakonom, osim u slučajevima ako je do isteka mandata ombudsmana ostalo manje od šest mjeseci.

Članak 10.

(1) Ombudsmani se imenuju na razdoblje od šest godina i mogu biti ponovno izabrani.

(2) Ombudsman koji bude imenovan nakon ostavke ombudsmana ili prestanka dužnosti iz razloga utvrđenih ovim Zakonom obnašat će tu dužnost preostali dio mandata i može biti ponovno izabran.

(3) Plaća ombudsmana utvrđuje se u visini plaće suca Ustavnoga suda BiH.

(4) Plaće savjetnika, pomoćnika ombudsmana i plaće ostalih uposlenih u Instituciji ombudsmana utvrđuju se u visini plaća državnih službenika i namještenika uposlenih u institucijama BiH, uz suglasnost Ministarstva financija i trezora BiH, sukladno odobrenim proračunskim sredstvima.

Članak 11.

Za ombudsmana mogu biti imenovani državljani Bosne i Hercegovine, diplomirani pravnici, s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 10 godina radnoga iskustva u pravnoj struci, u kojoj su se istaknuli, koji imaju dokazano iskustvo u području zaštite ljudskih prava i građanskih sloboda te visok moralni ugled.

Članak 12.

1. Dužnost će ombudsmana prestati zbog bilo kojeg od dolje navedenih razloga:

- a) ostavke;
- b) isteka mandata;
- c) očigledne nemogućnosti da obnaša svoje dužnosti;
- d) propusta da napusti dužnost koja je nespojiva s mandatom, kako je utvrđeno

člankom 17. stav 4. ovoga zakona;

e) osude, i pravosnažnog izricanja kazne za namjerno učinjen prestup opisan u članku 16. stavak 3. ovoga zakona.

2. Upražnjeno će mjesto ombudsmana objaviti predsjedatelj Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u slučaju smrti, ostavke, isteka mandata, ili konačne kazne. U ostalim okolnostima, odluka o upražnjenome mjestu bit će donesena dvotrećinskom većinom Doma naroda i Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, nakon rasprave i saslušanja dotične osobe za ombudsmana.

(3) Kada je mjesto ombudsmana slobodno, postupak imenovanja novog ombudsmana počinje u roku od jednoga mjeseca.

4. Tamo gdje mjesto ombudsmana bude upražnjeno zbog isteka mandata, ombudsman čiji je mandat istekao nastavit će obavljati svoju dužnost na privremenim osnovama svedok imenovanje koje je propisano člankom 9. ne bude obavljeno.

(5) Kada mjesto ombudsmana ostane slobodno iz drugih razloga, a to nije istek mandata, ombudsmani koji ostaju na svom položaju privremeno će obavljati njegove dužnosti sve dok se ne okonča postupak imenovanja novog ombudsmana.

~~IV- SURADNJA S INSTITUCIJAMA OMBUDSMANA U ENTITETIMA~~

~~Članak 13.~~

~~1. Institucija će surađivati i promovirati saradnju među institucijama ombudsmana u Bosni i Hercegovini i omogućiti koordinaciju aktivnosti institucija ombudsmana u Bosni i Hercegovini. S tim u svezi Institucija će posebice:~~

~~a) — uspostaviti mrežu službenika za vezu koja će međusobno razmjenjivati informacije o aktivnostima institucija ombudsmana u Bosni i Hercegovini, posebice informacije o predmetima koji se razmatraju;~~

~~b) — organizirati redovite sastanke institucija ombudsmana u Bosni i Hercegovini;~~

~~c) — organizirati seminare i radionice;~~

~~d) — zastupati institucije ombudsmana u Bosni i Hercegovini u međunarodnom okruženju na odgovarajući način.~~

~~Članak 14.~~

~~Ombudsman može, sukladno članku 6., proslijediti najvišim sudskim tijelima Bosne i Hercegovine mjerodavnim za razmatranje pitanja ljudskih prava, svaki predmet koji suu tu svrhu Instituciji dostavile institucije ombudsmana u entitetima. Kada prosljeđuje takve predmete, ombudsman će također voditi računa da se mišljenje institucija ombudsmana u entitetima adekvatno prezentira mjerodavnome sudskome tijelu.~~

IV- IMUNITET I NESPOJIVOST

Članak 15.

(1) Ombudsmani su neovisni i samostaleni u svome radu. Ombudsmani neće primati nikakve naredbe. U okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlasti, nijedan ombudsman neće dobivati upute od tijela vlasti. Ombudsmani će djelovati u okviru ustavnih i zakonskih odredaba i međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Bosna i Hercegovina.

Ombudsmani su dužni u svome radu pridržavati se načela pravednosti i moralnosti.

Članak 16.

1. Ombudsman neće biti kazneno gonjen, neće biti podvrgnut istrazi, neće biti uhapšen niti će mu biti suđeno za mišljenja koja izrazi ili za odluke koje donese u provođenju svojih ovlaštenja koja su sukladna njegovim dužnostima.
2. U svim drugim okolnostima, ombudsman ne može biti uhapšen ili pritvoren, osim u slučaju *flagrante delicto* za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina.
3. Odluka o kaznenom gonjenju, pritvaranju ili izvođenju pred sud ombudsmana optuženog zbog kaznenog djela, bit će donesena samo za kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina i samo nakon što i Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donesu odluku o tome. Samo će sud na razini Bosne i Hercegovine biti mjerodavan suditi ombudsmanu.
4. Osobe u službi ili one koje je imenovala Institucija neće biti kazneno gonjene, neće biti predmet istrage, hapšenja, pritvaranja, niti će im se suditi za bilo kakvu radnju, mišljenje ili odluku donesenu pri obavljanju njihovih dužnosti prema uputama ombudsmana. U svim drugim okolnostima, kad god su osobe u službi Institucije uhapšene, pritvorene ili izvedene pred sud, tijelo tužiteljstva će o tome odmah propisano obavijestiti Instituciju.

Članak 17.

1. Pozicija ombudsmana nespojiva je s vršenjem bilo kakve zastupničke funkcije, s bilo kakvom političkom aktivnošću ili dužnošću ili odgovornošću za promidžbu; nastavkom službe u *tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini*, članstvom u političkoj stranci ili vođstvom političke stranke, sindikata, udruga, zaklada, ili vjerske organizacije ili radom u bilo kojoj od njih; s obavljanjem dužnosti sudije; kao i sa svakom aktivnošću kao zanimanjem ili profesijom, u gospodarstvu ili zapošljavanju.
2. Ombudsman koji je bio službenik uživa garanciju ponovnog prijama u prijašnju službu nakon isteka njegovog mandata.
3. Ombudsman će, u roku od 10 dana po njegovom imenovanju, i prije preuzimanja svoje službe, napustiti svako mjesto koje je potencijalno nespojivo, a ako propusti to uraditi, smatrat će se da je odbio imenovanje.
4. Kada dođe do nespojivosti nakon što je ombudsman preuzeo dužnost, podrazumijeva se da će on napustiti dužnost, sukladno članku 12., na dan pojave nespojivosti.

V - POSTUPAK ISTRAGE

Članak 18.

1. Svaka fizička ili pravna osoba koja tvrdi da ima legitiman interes može se obratiti Instituciji bez ikakvih ograničenja. Nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka, spol, maloljetnost, etničko podrijetlo, religija, pravna nesposobnost, zatvor bilo koje vrste, i, općenito uzevši, posebni odnosi sa i ovisnost o nekom tijelu vlade ne mogu ograničiti pravo ulaganja žalbe Instituciji.
2. Žalba Instituciji ili njezina intervencija neće povući bilo kakve kaznene, disciplinske ili druge sankcije za podnositelja žalbe kao ni bilo kakvu neugodnost ili diskriminaciju za njega.

Članak 19.

1. Svaka žalba mora biti potpisana i uložena od osobe koja se žali, u dokumentu u kojem će biti navedene osnove za njeno podnošenje, na praznom papiru. Žalba podnesena na manje formalan način može se prihvatiti ukoliko ombudsman ustanovi da okolnosti to zahtijevaju.

2. Sav je rad Institucije besplatan za osobe koje joj se obrate i ne zahtijeva pomoć savjetnika ili advokata.

Članak 20.

1. Prepiska upućena ombudsmanu ili Instituciji iz mjesta u kojima se osobe nalaze u pritvoru, u kojima su zatvorene ili lišene slobode ne može podlijegati nikakvoj cenzuri, niti se smije otvarati.

2. Razgovori između ombudsmana ili osoba koje je delegirao ombudsman ne mogu nikada biti nadgledani niti se u njih može miješati.

Članak 21.

1. Institucija će registrirati i potvrditi prijam žalbi koje su uložene, bilo da smatra da ih je potrebno razmatrati ili ne. Kada ombudsman odluči da ne razmatra žalbu, uradit će to pismeno, navodeći razloge i upućujući podnosioca te žalbe na najpogodnija sredstva za poduzimanje radnje, ako ona postoje, ostavljajući podnosiocu žalbe da iskoristi ona sredstva koja on smatra najpogodnijim.

2. Ombudsman može odbiti razmatrati anonimne žalbe za koje smatra da su zlonamjerne, koje su neutemeljene, u kojima nema žalbe, koje nanose štetu legitimnim pravima treće osobe ili koje su instituciji predočene izvan roka od 12 mjeseci nakon pojave činjenica, događaja ili odluka na koje se žali.

Članak 22.

Protiv odluka ombudsmana ili Institucije nije moguće uložiti žalbu.

Članak 23.

1. Kada ombudsman odluči da žalba ili problem koji razmatra *ex officio* pružaju dovoljne osnove za istragu, on će obavijestiti predmetno *tijelo vlasti u Bosni i Hercegovini* o suštini predmeta, tako da mjerodavna osoba može dostaviti pismenu izjavu u roku na koji je ombudsman ukazao.

2. Ombudsman može tražiti u bilo koje vrijeme bilo koji dokument koji smatra potrebnim za istragu.

Članak 24.

Kada, u tijeku istrage, ombudsman ustanovi da izvršenje upravne odluke može rezultirati nepopravljivom štetom za prava podnosioca žalbe, ombudsman može predložiti mjerodavnom *tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini* da obustavi izvršenje osporene mjere u razdoblju ne dužem od 10 (deset) dana. Predmetno tijelo može odbiti ispoštovati taj prijedlog, objasnivši, u pismenom aktu upućenom Instituciji, u roku od tri dana po prijemu prijedloga i u svakom slučaju prije izvršenja osporene mjere, razloge za to, a ako to propusti, taj prijedlog postaje obvezujući za to tijelo.

VI - OBAVEZA SURADNJE SA OMBUDSMANOM

Članak 25.

1. *Tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* obavezna su Instituciji pružiti odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrole.

2. U vrijeme istrage ombudsman ima pristup bilo kojem *tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini* u cilju provjere traženih informacija, obavljanja ličnih razgovora i razmatranja potrebnih spisa i dokumenata.

3. Ombudsmanu ne smije biti odbijen pristup spisima ili administrativnim dokumentima ili drugim dokumentima koji se tiču aktivnosti ili djelatnosti koja je pod istragom, bez prejudiciranja odredaba članka 28. ovoga zakona.

Članak 26.

1. Kada se predmet koji se istražuje odnosi na radnje osoba koje su u službi vlade i kada je ona u svezi sa dužnostima koje te osobe obnašaju, Institucija će obavijestiti tu osobu i njenog pretpostavljenog ili tijelo u kojem ona radi i može zatražiti pismenu izjavu.

2. Predmetni službenik će u datom roku dostaviti pismeni odgovor kao i sve dokumente i dokaze koje smatra relevantnim. Taj rok može na zahtjev biti produžen.

3. Ombudsman može provjeriti vjerodostojnost dostavljenih elemenata i dati prijedlog za saslušanje tog službenika kako bi dobio dodatne informacije. Od službenika koji odbiju odazvati se ovome saslušanju ombudsman može zatražiti pismeno objašnjenje o razlozima odbijanja.

4. Informacije ili lične evidencije koje da neki službenik za vrijeme istrage su povjerljive, bez prejudiciranja odredaba Kaznenog zakona o objavljivanju akta, što može biti kazneno djelo.

Članak 27.

Nadređeni službenici ili *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* koja zabranjuju službenicima koji su im podređeni ili koji se nalaze u njihovoj službi da se odazovu zahtjevu ombudsmana ili saslušanju koje je on zakazao, dat će pismenu izjavu da su to uradili, navodeći razloge za to. Ovaj dokumenat bit će dostavljen tom službeniku i ombudsmanu. Ombudsman će se tada obratiti pomenutom višem službeniku za sve radnje koje su neophodne za istragu.

VII- POVJERLJIVI I TAJNI DOKUMENTI I OBVEZA DISKRECIJE

Članak 28.

1. Ombudsman može tražiti od *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* da mu predaju dokumente koje smatra potrebnim za obnašanje svojih dužnosti, uključujući one koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni sukladno zakonu. U takvim slučajevima, ombudsman će primijeniti potrebnu diskreciju za njih i neće ih učiniti dostupnima javnosti.

2. Istraga koju vodi ombudsman i njegovo osoblje, uključujući i proceduralne mjere, provodit će se uz najveću diskreciju, bez prejudiciranja razmatranja za koja ombudsman ustanovi da treba da budu uvrštena u izvješće. Poduzet će se posebne mjere zaštite za dokumente koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni.

3. Kada ombudsman smatra da dokumenti koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni i koji nisu dostavljeni od *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* mogu biti od presudnog značaja za pravilno provođenje istrage, o toj će činjenici obavijestiti Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

VIII - ODGOVORNOST TIJELA VLASTI I DUŽNOSNIKA

Članak 29.

Kada istraga pokaže da je zlouporabu, proizvoljnu proceduru, diskriminaciju, pogrešku, nemar ili propust koji su predmet žalbe počinio službenik u *tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini*, ombudsman može dostaviti te nalaze predmetnom službeniku. Istog će dana ombudsman proslijediti te dokumente službenikovom nadređenom i dat će preporuke koje bude smatrao potrebnim.

Članak 30.

Kada ombudsman u sprovođenju svojih dužnosti sazna za ponašanja ili radnju koja predstavlja kazneno djelo, o tome će obavijestiti mjerodavna tijela tužiteljstva.

Članak 31.

1. Ako neprijateljsko ponašanje ili stajalište koje ometa istragu ombudsmana potječu od *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* ili njezinih službenika, to može biti predmetom specijalnog izvješća i bit će pomenuto u odgovorajućem dijelu godišnjeg izvješća.

2. Kada neki službenik iz *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* ugrozi istragu tako što odbije dostaviti dokumente koje je zatražio ombudsman, ili zanemari dostaviti takve dokumente ili uskrati ombudsmanu pristup administrativnim spisima ili dokumentima neophodnim za istragu, ombudsman će poslati relevantni spis osobi nadređenoj tom službeniku ili mjerodavnim tijelima tužiteljstva za odgovarajući disciplinski ili kazneni postupak koji će se provesti sukladno zakonu.

3. Kada mjerodavna *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* propuste preduzeti radnju, ombudsman može, umjesto tog tijela, pokrenuti disciplinski postupak protiv odgovornog službenika ili, tamo gdje je to potrebno, pokrenuti kazneni postupak pred sudom.

IX - PREPORUKE

Članak 32.

1. Ombudsman može dati preporuke *tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini* u cilju usvajanja novih mjera. *Tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* koja dobiju takve preporuke dužna su pismeno odgovoriti i obavijestiti ombudsmana o učinku preporuka u roku kojije ombudsman odredio.

2. Ako, jednom kada su preporuke date, predmetno *tijelo vlasti u Bosni i Hercegovini* ne poduzme odgovarajuće mjere u roku koji je ombudsman odredio, ili ako ne obavijesti ombudsmana o razlozima njihovog nepoduzimanja, ombudsman može ukazati ministru odgovornom za to tijelo ili najvišim *tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini*, na tijek predmeta i na date preporuke. Ako ombudsman nakon toga ne dođe do rješenja u predmetu u kojem je po njegovom mišljenju bilo moguće naći pozitivno rješenje, taj će problem biti uvršten u godišnje ili specijalno izvješće, pominjući imena *tijela vlasti u Bosni i Hercegovini* ili službenika koji su zauzeli takvo stajalište.

3. Niti ombudsman niti tijela Institucija nisu mjerodavni izmijeniti ili ukinuti mjere ilinaloge vlade, ali mogu dati prijedlog za izmjenu kriterija korištenih pri njihovome usvajanju.

4. Kada, nakon razmatranja predmeta, ombudsman ustanovi da način na koji je zakon primijenjen vodi nepravičnim rezultata, on može uputiti mjerodavnom *tijelu vlasti u Bosni i Hercegovini* preporuke koji bi dovele do pravičnog rješenja situacije predmetnog pojedinca. Ombudsman može mjerodavnom tijelu dati prijedlog mjera čija primjena bi vjerovatno poboljšala situaciju na koju se žali, uključujući isplatu odštete, i u godišnjem ili specijalnom izvješću Institucije dati prijedlog za izmjene i dopune zakona i drugih propisa kada on smatra da je to potrebno.

5. Ako se radnje koje su predmet žalbe provode kroz usluge fizičkih osoba sukladno ugovoru o koncesiji javne službe, ombudsman može od mjerodavnog upravnog tijela zatražiti da provede svoje ovlasti kontrole i kažnjavanja.

X - OBAVJEŠTENJE I KOMUNIKACIJA

Članak 33.

1. Ombudsman će obavijestiti predmetnu osobu o rezultatima njegovih istraga i radnji kao i o odgovoru koji mu je dostavilo *tijelo vlasti u Bosni i Hercegovini*, ako se odgovor, po svojoj prirodi, ne smatra povjerljivim ili tajnim.

2. Ombudsman će dostaviti pozitivne i negativne nalaze istrage vlastima, službenicima ili predmetnom upravnom odjelu.

3. Institucija može odlučiti objaviti svoje opće preporuke u "Službenom glasniku BiH".

4. Sve ostale preporuke ombudsmana ili Institucije biti će dostupne javnosti, osim u slučaju kada se one odnose na pitanja koja su povjerljiva ili tajna, ili kada se u žalbi izričito zatraži da se ime podnositelja kao i okolnosti slučaja ne objave.

XI - IZVJEŠĆA

Članak 34.

1. Svake će godine Institucija dostaviti rezultate svojih aktivnosti u izvješću upućenom Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, *Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske*.

2. Tamo gdje javni značaj i žurnost slučaja zahtijevaju, Institucija može izdati specijalno izvješće.

3. Godišnja i specijalna izvješća bit će objavljena.

Članak 35.

1. U svom godišnjem izvješću, Institucija može navesti broj i narav primljenih žalbi, ukazujući na one koje nisu uzete u razmatranje kao i razloge za to, i one koje su bile predmet istrage, i nalaze o tome; Institucija može također istaknuti one prijedloge ili preporuke koje je prihvatila Vlada.

2. Izvješće neće sadržavati osobne podatke koji bi omogućili da osoba uključena u postupak istrage bude javno identificirana, bez prejudiciranja odredaba članka 31.

3. Izvješće će također sadržati dodatak namijenjen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koji će prikazati troškove proračuna Institucije u datom razdoblju.

XII - PRAVILA I PROCEDURE

Članak 36.

(1) Institucija ombudsmana donosi opće akte kojima se, sukladno odredbama ovoga Zakona, utvrđuju pravila i postupci za postupanje s predmetima i strankama, pravilniko unutarnjem ustroju i sistematizaciji, pravilnik o plaćama, pravilnik o radu, pravilnik o stegovnoj odgovornosti uposlenih u Instituciji i drugi akti prema potrebi.

(2) Pravilnik o unutarnjem ustroju i sistematizaciji Institucija ombudsmana obvezna je donijeti u roku od jednog mjeseca od dana izbora.

Članak 36a.

U cilju zaštite i promicanja ljudskih prava i sloboda, Institucija će održavati redovite i tematske konzultacije s organizacijama civilnoga društva, međunarodnim organizacijama te neovisnim stručnim osobama, kao i s tijelima akademske zajednice.

XIII. OSOBLJE, OPREMA I FINANCIRANJE INSTITUCIJE OMBUDSMANA

Članak 37.

Izbor osoblja u Instituciji ombudsmana provodi se putem javnog natječaja, sukladno zakonu, a što se bliže uređuje aktom o unutarnjem ustroju i sistematizaciji Institucije ombudsmana.

Članak 38.

1. Savjetnici institucije bit će automatski otpušteni kada tri nova ombudsmana koja izaberu Zastupnički dom i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, sukladno članku 9. ovoga zakona, preuzmu svoje dužnosti. Ovi savjetnici mogu biti ponovo imenovani.

2. *Osoblje* Institucije, koji su bili službenici prije zapošljavanja u Instituciji, uživaju garancije ponovnog prijama u njihovu službu u vrijeme njihovog otpuštanja iz službe Institucije.

Članak 39.

1. Shodno odredbama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13) kojima se uređuju postupci pripreme srednjoročnog planiranja, pripreme i izradbe dokumenta okvirnog proračuna i nacрта godišnjeg proračuna, Institucija izrađuje proračunski zahtjev koji, u obliku nacрта, dostavlja Ministarstvu financija i trezora BiH do 1. kolovoza tekuće godine za iduću godinu.

2. Ministarstvo financija i trezora BiH dužno je do 20. kolovoza tekuće godine pripremiti mišljenje o dostavljenom zahtjevu Institucije, koja svoj proračunski zahtjev s mišljenjem Ministarstva financija i trezora BiH dostavlja Povjerenstvu za financije i proračun Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Zajedničkom

povjerenstvu za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

3. Povjerenstva iz stavka 2. ovoga članka dostavljaju svoja očitovanja spram dostavljenog proračunskog zahtjeva Instituciji i Ministarstvu financija i trezora BiH najkasnije do 15. rujna tekuće godine, a Ministarstvo financija i trezora BiH dužno je uvrstiti proračun Institucije u nacrt zakona o proračunu institucija BiH za iduću godinu sukladno preporukama iz očitovanja navedenih povjerenstava. U slučaju da preporuke iz očitovanja povjerenstava nisu istovjetne, mjerodavno je mišljenje Povjerenstva za financije i proračun Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

4. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine neće smanjivati nacrt proračuna Institucije koji je sačinilo Ministarstvo financija i trezora BiH nakon očitovanja navedenih povjerenstava, osim u slučajevima kada je smanjenje proračuna prouzročeno izmjenama propisa kojima se uređuju prava i obveze u vezi s pojedinim stavkama rashoda za sve proračunske korisnike.

5. Odobreni proračun mora osigurati funkcionalnu neovisnost Institucije i njezino djelovanje bez dodatnih uvjetovanja.

XIV - PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 40.

Stupanjem na snagu ovoga zakona, Ured ombudsmana za ljudska prava ustanovljen Aneksom 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini zvat će se: "Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine" i obavljat će dužnosti sukladno odredbama ovoga zakona.

Članak 41.

(1) Ombudsmani Bosne i Hercegovine i entiteta koji trenutačno obnašaju te dužnosti imat će status ombudsmana i zamjenikâ ombudsmana u prijelaznom razdoblju.

(2) Status ombudsmana i zamjenikâ ombudsmana u prijelaznom razdoblju trajat će do 31.12.2006.

(3) U prijelaznom razdoblju navedenom u stavku (2) ovoga članka, prijenos dužnosti ombudsmana provest će se na sljedeći način:

a) dužnost ombudsmana Bosne i Hercegovine u prijelaznom razdoblju do navedenog roka obnašat će ombudsman iz jednog od triju konstitutivnih naroda, a dužnosti zamjenikâ dosadašnji ombudsmani iz drugih dvaju konstitutivnih naroda;

b) dužnost ombudsmana u Republici Srpskoj u prijelaznom razdoblju obnašat će već izabrani ombudsman Republike Srpske iz jednog od triju konstitutivnih naroda, a dužnosti zamjenika ombudsmana dosadašnji ombudsmani iz drugih dvaju konstitutivnih naroda;

c) dužnost ombudsmana u Federaciji Bosne i Hercegovine u prijelaznom razdoblju obnašat će već izabrani ombudsman Federacije Bosne i Hercegovine iz jednog od triju konstitutivnih naroda, a dužnosti zamjenikâ ombudsmana dosadašnji ombudsmani iz drugih dvaju konstitutivnih naroda.

(4) Odluku o kriterijima i redosljedu obnašanja dužnosti ombudsmana i zamjenika ombudsmana u prijelaznom razdoblju donijet će Zastupnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine

Bosne i Hercegovine te entitetski parlamenti u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(5) Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i entitetski parlamenti prilikom donošenja odluke iz stavka (4) ovoga članka dužni su voditi računa da ombudsmeni Bosne i Hercegovine i entiteta ne budu iz istoga naroda.

Članak 42.

(1) Do roka utvrđenog člankom 16. stavak (2) ovoga Zakona provest će se imenovanje ombudsmana sukladno ovome Zakonu.

(2) Iznimno, imenovanje prvih ombudsmana, sukladno ovome Zakonu, može se provesti između ombudsmana koji obnašaju ove dužnosti u prijelaznom razdoblju.

Članak 43.

(1) Osoblje, sredstva za rad i opremu entitetskih ombudsmana preuzet će Institucija ombudsmana, o čemu će do roka iz članka 16. stavak (2) ovoga Zakona donijeti poseban akt i utvrditi način preuzimanja.

(2) Institucija ombudsmana raspoređuje osoblje na odgovarajuća radna mjesta, sukladno unutarnjim aktima.

(3) Ombudsmeni BiH i entiteta u prijelaznom će razdoblju racionalizirati broj uposlenih do 30% i terenskih ureda do 50%, posebice vodeći računa o tomu da se dosegnuta razina zaštite ljudskih prava i sloboda ovom racionalizacijom ne ugrozi.

(4) Na uposlene koji ne budu raspoređeni sukladno stavku (3) ovoga članka primjenjuju se odredbe odgovarajućih zakona koje propisuju pravo uposlenih u slučaju ukidanja radnoga mjesta.

Članak 44.

(1) Financiranje institucija u prijelaznom razdoblju vršit će se iz proračuna institucija BiH i entitetskih proračuna sve do konačnog restrukturiranja institucija, sukladno ovome Zakonu.

(2) Ombudsman Bosne i Hercegovine i entitetski ombudsmeni redovito će surađivati sve do prestanka funkcioniranja entitetskih ombudsmana, a suradnja će uključivati pripremu u roku od šest mjeseci koordiniranog plana rada, razmjenu iskustava, usklađivanje prakse i sačinjavanje početnog okvira za buduće funkcioniranje Institucije ombudsmana.

(3) Do isteka roka utvorenog člankom 16. stavak (2) entiteti su dužni donijeti odgovarajuće zakone koji utvrđuju prestanak funkcioniranja entitetskih ombudsmana i kojim se njihove nadležnosti prenose na Instituciju ombudsmana.

Članak 45.

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

*

(Službeni glasnik BiH" broj 35/04)

Članak 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se od 1. siječnja 2004.

**

("Službeni glasnik BiH" broj 32/06)

Članak 21.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

("Službeni glasnik BiH" broj 61/23)

Članak 6.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

